

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Imię i nazwisko autora rozprawy:

mgr Magdalena Kuczma

Stopień/tytuł naukowy oraz imię i nazwisko promotora rozprawy:

dr hab. Piotr Mastalerz, prof. PŁ

Temat rozprawy doktorskiej:

Psychofizyczność elementem poszukiwania misterium malarskiego

Słowa kluczowe:

psychofizyczność, misterium, dwujednia, malarstwo, sztuka, piękno, artysta

STRESZCZENIE:

Dysertacja doktorska pod tytułem: „Psychofizyczność elementem poszukiwania misterium malarskiego” w zamyśle autorki jest próbą analizy kondycji człowieka, który będąc dwujednią - a więc strukturą związaną z ducha i ciała - posiada samoświadomość determinującą jego działania w ogóle, w szczególności zaś te mające twórczy charakter. Praca dotyczy głównie analizy własnych przeżyć i poszukiwań odpowiedniej formy malarskiej, będącej wynikiem zgłębiania psychofizyczności i twórczego zaadoptowania jej w określaniu subiektywnego języka wypowiedzi artystycznej. Wnikliwe przemyślenia na temat wpływu świadomości własnej złożoności jako człowieka i twórcy, doprowadziły autorkę do przekonania, że owa skomplikowana struktura ludzkiego jestestwa, będąca nierozzerwalnym konglomeratem ciała i ducha jest niezbywalną cnotą człowieczeństwa. Uzupełnianie się wzajemne obu składowych daje pełnię, która staje się najznakomitszym powodem i uzasadnieniem działań twórczych. W przekonaniu autorki wiara w Boga nie jest konieczna do rozstrzygnięć duchowych człowieka, jak również artystycznych aspektów jego życia, niewątpliwie jednak wartość religijnych przeżyć wzbogaca i przybliża do szeroko pojętego

Absolutu. Analiza i znajomość literatury przedmiotu, w tym specjalistycznych materiałów źródłowych, odnoszących się do tematyki postrzegania, psychologii, teorii sztuki, religii, biografii artystów i mistyków chrześcijańskich, nasuwa nieodparty wniosek, że świadomość boskiego pierwiastka w ludzkiej dwujedni, w sposób szczególny legitymuje artystę do działań twórczych. Zgłębienie sensu własnego istnienia, w niezwykle sposób stymuluje działania artystyczne stające się prostą i logiczną wykładnią piękna, którym jest człowiek i które człowiek potrafi stworzyć.

Rozprawa doktorska składa się niejako z trzech części, które systematyzuje 29 rozdziałów. Pierwsza część jest analizą kondycji człowieka w ponowoczesnej rzeczywistości rządzącej się wszechobecnymi procedurami, które w algorytmiczny sposób oceniając zdolności, potrzeby i przydatność człowieka, wpychają go w system tabelki i punktacji, pozbawiając go tym samym indywidualności oraz transcendentalnego aspektu jego istnienia. Paradoks sytuacji polega również na tym, że ta administracyjna rzeczywistość pozostawia jednocześnie miejsce na niespotykany dotąd pluralizm. Poprawność polityczna pozwala na wszelkie działania w imię wolności. Relatywizm moralny będący wynikiem takiego stanu rzeczy, a także spauperyzowanie szeroko pojętej estetyki życia, w prostej linii prowadzi do niepokojąco masowych pseudoartystycznych zjawisk, które silnie zaburzają obraz tego, co rzeczywiście powinno nazywać się sztuką. Autorka zauważa ścisły związek między rozwojem duchowym tworzącego, a filozoficznym charakterem twórczej ekspresji. Podkreśla jednocześnie zasadniczą różnicę między sztuką powstałą dzięki głębokim przemyśleniom, przeżyciom i doświadczeniom, których nazwać nie sposób, a „produktem” plastycznym, którego wartość jest jedynie czysto estetyczna, merkantylna i z całą pewnością ze sztuką myłona być nie powinna. Ta bowiem, której źródłem jest duchowość, posiada moc wzbudzania w odbiorcy wyższych refleksji, wzruszeń i czynienia go lepszym, choćby na czas obserwacji dzieła. Czysto dekoracyjna zaś praca, zatrzymuje się jedynie na powierzchownym sentymentalizmie i krótkotrwałej przyjemności.

Autorka zwraca uwagę na potrzebę edukacji w duchu szacunku i pokory, dzięki której odbiorca będzie mógł zerwać z własną ignorancją, a twórca odczuje zaufanie do odbiorcy, w którego postrzeganiu będzie żyć jego dzieło, nabierając nowego wydźwięku. Ta komunია dusz jest szansą na stworzenie sztuki pełnej, bo zrodzonej z głębokiej świadomości artysty i odebranej z równie przepracowaną myślą widza. Twórca i odbiorca są sobie nawzajem potrzebni, jak duch ciała i odwrotnie. Potrzeba pójścia drogą rozwoju duchowego jest

najlepszym dowodem na tęsknotę za Absolutem. Bez własnego rozwoju nie jest bowiem możliwe dostrzeżenie misterium w rzeczach najprostszych, zachwycenia się nimi i w konsekwencji tworzenia prawdziwie pięknej, szczerzej sztuki.

W części środkowej autorka dogłębnie analizuje obrazy, które powstały w procesie dokonywania wiwisekcji własnego życia i doświadczeń w poszukiwaniu indywidualnego języka wypowiedzi. Poczynając od misterium spotkania kobiety z mężczyzną, przez cud narodzin i rozmaite meandry istnienia, po akt przebóstwienia własnej jaźni i poczucia bezbrzeżnej miłości, która tej przemiany jest pokłosiem. Autorka zwraca silnie uwagę na istotną rolę nie tylko czysto duchowych przeżyć, ale również instynktownych, wręcz atawistycznych. Sens bowiem poszukiwanej pełni tkwi właśnie w spójności dwujedni. Zatem w życiu człowieka jest miejsce na cztery rodzaje miłości – Agape, Eros, Filia i Storge, a każda z nich szanuje ducha z ciałem w jednym, stając się najważniejszym motorem kreowania rzeczywistości tak codziennej, jak tej niezwyklej, bo zaklętej w dziele sztuki.

Część ostatnia dysertacji przywołuje postawy twórców o różnej ekspresji i przekonaniach, będące potwierdzeniem - nie zawsze bezpośrednim, acz klarownym - założonej na początku rozprawy tezy o fundamentalnej roli psychofizyczności z jej skomplikowaną i nierozzerwalną konstrukcją, w procesie przeżywania misterium malarskiego. Autorka zwraca uwagę na potrzebę samoświadomości i swobody w tworzeniu. Podkreśla również po raz kolejny wagę kochania, wynikającą z duchowej sprawności twórcy. To na miłości zasadza się prawdziwe człowieczeństwo i tylko dostrzeżenie jej twórczego pierwiastka daje wspomnianą wyżej swobodę świadomych działań artystycznych.

Dysertacja doktorska jest dogłębną analizą zawiłych aspektów złożoności psychofizyczności człowieka, poszukiwaniem obszarów ich współdziałania i w końcu wyraźnie zdefiniowanym przekonaniem o niezaprzeczalnej i całkowicie wspólnej ich sile sprawczej, w procesie powstawania dzieł malarskich. Należy podkreślić wyjątkowo osobisty i emocjonalny charakter przedstawionych rozważań. Owe poszukiwania i analizy znajdując odzwierciedlenie w części malarskiego misterium autorki, stały się jednoznacznie skonstruowaną osią przedstawionej rozprawy doktorskiej, pozostawiając jednocześnie czytelnika w stanie refleksji i chęci zajrzenia w głąb samego siebie.

SUMMARY OF DOCTORAL DISSERTATION

Name and surname of the thesis author:

Magdalena Kuczma MA

Degree/academic title with name and surname of the thesis supervisor:

Piotr Mastalerz, PhD Hab. Prof. at Technical University of Lodz

Topic of doctoral dissertation:

Psycho-physicality as an element of the mysterium of painting

Key words:

Psycho-physicality, mysterium, dualism-in-unity, painting, art, beauty, artist

SUMMARY:

This doctoral thesis, entitled “Psycho-physicality as an element of the mysterium of painting”, intends to show the author’s attempt to analyze the condition of man who with his/her dualism-in-unity, i.e. the body and mind compound entity, has self-awareness which determines an individual’s activities in general, especially those of creative character. The work is focused mainly on an analysis of the author’s own experiences and quests for the appropriate painting form derived from the exploration of psycho-physicality and its creative adoption in defining a subjective language of artistic expression. Insightful reflections on the effects of self-awareness of one’s own complexity as a human being and as an artist, have led the author to the acknowledgement that the complex structure of one’s own being, which is an integral conglomerate of body and soul, is an inalienable virtue of human existence. The complementarity between both of the components lays a basis for a sense of complete wholeness which becomes the most significant factor and justification which spurs creative activity. As far as the author is concerned, faith in God is not necessary for spiritual reasoning

and man's artistic aspects of life, although undoubtedly the value of religious experience is personally enriching and brings one closer to the broadly-understood Absolute. Knowledge of the subject and an analysis of specialist literature sources which relate to the subject of perception, psychology, art theory, religion, biographies of artists and Christian mystics imply that the awareness of divinity in human dualism-in-unity legitimate artistic creativity in a most unique manner. Attempts to fathom the essence of one's own existence in an unusual manner boost artistic performance which become a simple and logical epitome of beauty enchanted in man and his creations.

The doctoral dissertation consists of three parts systemized by 29 chapters. The first part is an analysis of the condition of man in postmodern reality governed by ubiquitous procedures which assessing man's talents, needs and suitability in an algorithmic way squeeze him/her into a system of tables and scoring criteria, thus depriving them of individuality and the transcendental aspect of existence. Paradoxically, this administrative reality restricts, while allowing room for unprecedented pluralism. Political correctness allows any activity undertaken in the name of freedom. The ensuing moral relativism, as well as pauperization of public ethics in the broad sense of the word, are bound to result in alarmingly large numbers of pseudo-artistic productions, which distort the perception of what can really be called art. The author notes a close link between artist's spiritual development and philosophical character of creative expression. At the same time she emphasizes the fundamental difference between art which arises due to fundamental rethink, experiences and observations, which are hard to define, and an artistic "product" whose value is purely esthetic, commercial and which certainly should not be confused with art. True art, which emerges from spirituality, has the power to inspire sophisticated reflection, emotions and make the beholder a better person, if only for a moment, while a creation which is solely decorative is confined to superficial sentimentalism and short-lived pleasure.

The author of this thesis highlights the need for education in the spirit of respect and humility thanks to which the spectator will be able to break with ignorance and the artist will feel trust in the recipient in whose perception his/her work of art will live taking on a whole new realm of implications. The communion of souls is a chance to create complete art, born of the artist's deep awareness and received by the viewer with equally intense thought process. The creating artist and the beholder are interdependent, just like the soul needs the body, and vice versa. The need to follow the path of spiritual development is the best evidence of feeling the

presence of the Absolute. After all, without the opportunity for personal development it is not possible to discern the mystery in simple objects, find delight in them and, in consequence, create truly beautiful, genuine art.

In the middle section, the author carries out an in-depth analysis of paintings created in the process of subjecting her life to vivisection and searching for her individual language of expression, starting from the mystery of man-woman encounter, through the miracle of birth and various meanders of her existence to the act of filling her inner Self with God to a feeling of endless love which is the outcome of the transition. The author pays special attention to the significant role of not only the purely spiritual experiences, but also the instinctive or atavistic reflexes, as the sense of the pursued fullness lies in the dualistic unity. Therefore, in human life there is room for four kinds of love – Agape, Eros, Filia and Storge, where each of them respects body and soul as one, becoming the most important driving force behind the creation of reality both the everyday and the extraordinary one since it is set in a work of art as if by a spell.

In the final part of the dissertation, the author recalls the artists' attitudes of different expressions and beliefs which clearly confirm, though not always in a direct way, the assumption made at the beginning of the thesis concerning the fundamental role of psycho-physicality, with its complex and integral structure, in the process of experiencing the mystery of painting. The author pinpoints the need of self-awareness and freedom of creation. She insists on the importance of love resulting from the spiritual skills of the artist. Love is the condition of true humanity and it is only through the appreciation of its creative element that an artist can enjoy the freedom of conscious creativity.

This doctoral dissertation is an in-depth analysis of the complex aspects of human psycho-physicality, exploration of areas of their interactions and finally a clearly defined conviction of their undeniable mutual driving force in the creation of painted works of art. The exceptionally personal and emotional character of the presented deliberations should be noted. The explorations and analyses which found reflection in the author's painting creation became an unambiguously designed axis of the presented doctoral dissertation and leaves the reader in a state of reflection and desire to look into his/her inner self